

УСАТИЙ Є.М.

*аспірант кафедри «Соціальна робота»
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

КУЗЬМІНА М.О.

*доктор філософії зі спеціальності «Соціальна робота», доцент,
доцент кафедри «Соціальна робота»
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна*

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ НЕКОМЕРЦІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗОНАХ КОНФЛІКТУ

Сучасні збройні конфлікти, зокрема війна в Україні, значно впливають на діяльність інституцій громадянського суспільства. Некомерційні організації (НКО) виступають важливими суб'єктами надання гуманітарної, соціальної та психологічної підтримки населенню, що перебуває у кризовій ситуації. В умовах збройного конфлікту НКО виконують функції, які часто не здатна реалізувати держава вчасно та в повному обсязі. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю системного аналізу викликів, з якими стикаються НКО в зонах конфлікту, а також пошуку шляхів підвищення їх ефективності.

У контексті збройних конфліктів діяльність НКО набуває рис кризового управління та адаптивного реагування. Інноваційні підходи до організації соціальної роботи в прифронтових районах мають враховувати як фактори безпеки, так і потребу у швидкому залученні ресурсів. Водночас такі організації стають простором для реалізації принципів гуманізму, солідарності та партнерства [1].

Діяльність НКО у зонах конфлікту значно ускладнюється через правову невизначеність, високий рівень ризику для персоналу та обмеженість доступу до бенефіціарів. Особливої уваги потребує питання морального та психологічного вигорання соціальних працівників, що діють у прифронтових громадах [2; 4].

Світова практика демонструє, що ефективна робота НКО у зонах конфлікту ґрунтується на міжсекторальній взаємодії, використанні цифрових технологій для моніторингу потреб населення та мобільності надання послуг. Український досвід починаючи з 2014 року, а особливо з 2022 року, засвідчив швидку адаптацію багатьох організацій до нових умов [2; 4].

Як зазначено у дослідженні «Forecasting Career-And Competence Indicators of a Social Worker in the Context of Digital Transformations of the Society», цифровізація дає можливість оптимізувати процеси збору даних, координації волонтерів та дистанційної підтримки постраждалих. Це має критичне значення для роботи НКО у нестабільних регіонах [5].

Останнім часом наголошується на високому рівні стресу серед працівників НКО, які працюють на лінії зіткнення. Причинами цього є не лише фізична небезпека, але й постійне емоційне напруження, обмеженість ресурсів, необхідність приймати складні моральні рішення. Працівники потребують не лише професійної підготовки, а й сталого доступу до психологічної підтримки [3].

Особливої уваги заслуговує теза про необхідність створення програм професійної адаптації та перепідготовки персоналу НКО. Вища освіта має запроваджувати нові підходи до формування професійної компетентності фахівців соціальної сфери, які працюватимуть у кризових умовах [6].

1. Підвищення рівня підготовки персоналу – впровадження модульних навчальних курсів із кризового реагування, психологічної стійкості та цифрових інструментів.

2. Створення партнерств між НКО, державою та міжнародними організаціями – задля ефективного розподілу ресурсів та зменшення дублювання функцій.

3. Розширення нормативно-правової бази – з урахуванням особливостей роботи у зонах конфлікту.

4. Психологічна підтримка персоналу – запровадження регулярного супервізійного та психотерапевтичного супроводу для працівників НКО.

Діяльність некомерційних організацій у зонах конфлікту має критичне значення для підтримки населення, яке страждає від війни. Однак ця діяльність супроводжується значними ризиками, що потребують системного управління, адаптації до нових умов та впровадження інновацій. Український досвід демонструє приклади ефективних практик, які можуть бути поширені в інших конфліктних регіонах світу. Успішність діяльності НКО залежить від професіоналізму персоналу, рівня міжсекторальної координації та готовності суспільства підтримувати ці організації на всіх рівнях.

Список використаних джерел

1. Борисяк С., Мещан І., Кузьміна М., Лоцман С. (2025). Інноваційні підходи до організації соціальної роботи на підприємствах у прифронтових районах. *Humanitas*, № 1. С. 174-181. URL: <https://doi.org/10.32782/humanitas/2025.1.23>.

2. Стадник А. Г., Кузьміна М. О., Зеркаль А. В., Усатий Є. М., Садикіна А. С. Особливості діяльності некомерційних організацій у зонах конфлікту : міжнародний досвід та українська практика. *УДУ імені М. Драгоманова. Серія 5*. 2025. Вип. 103. С. 119-126. URL: <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2025.103.23>.
3. Стадник А.Г., Кузьмін В. В., Кузьміна М. О., Лоцман С. Л. Фактори впливу на розвиток стресу в професійній діяльності : інноваційний аспект. *Соціальні технології*. 2024. Вип. 104. С. 130-140. URL: <http://soctech-journal.kpu.zp.ua/archive/2024/104/13.pdf>.
4. Стадник А.Г., Кузьміна М.О., Зеркаль А. В., Садикіна А. С., Усатий Є. М. Соціальна робота в умовах конфлікту : підвищення ефективності персоналу НКО на прифронтових територіях. *УДУ імені М. Драгоманова. Серія 5*. 2024. Вип. 101. С. 33-38. URL: <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series5.2024.101.07>.
5. Kuzmina M. O. et al. Forecasting Career-And Competence Indicators of a Social Worker in the Context of Digital Transformations of the Society. *SHS Web of Conferences*, 2021. Vol. 100. URL: <https://doi.org/10.1051/shsconf/202110004005>.
6. Kuzmina M. O. Training of Future Social Work Specialists: New Approaches to Forming Professional Competence in Higher Education. *Warsaw : East European Association of Scientists*. 2025. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15288534>.